

ȘTIU CĂ POT!

O interpretare a Convenției
Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități

Pentru fiecare copil
Sănătate, Educație, Egalitate, Protecție
ADVANCE HUMANITY

Pentru mai multe informații, vă rugăm să contactați:
Secția de Protecție a Copilului Departamentul de Programe UNICEF

United Nations Children's Fund
3 United Nations Plaza
New York, NY 10017, USA
pubdoc@unicef.org
www.unicef.org

ISBN: 978-92-806-4301-5

© United Nations Children's Fund (UNICEF)
Aprilie 2008

unicef
unite for children

A World Enabled
THE VICTOR PINEDA FOUNDATION

unicef

MULȚUMIRI

Textul acestei broșuri aparține lui Victor Santiago Pineda - fondatorul fundației Victor Pineda - cel mai tânăr delegat guvernamental la Comitetul ad-hoc care a pregătit Convenția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități.

Acest proiect a fost inițiat în cadrul UNICEF și a fost condus încă de la început de Helen Schulte de la Departamentul pentru Protecția Copilului din cadrul UNICEF, cu sprijinul Mariei Cristina Gallegos, coordonatorul proiectului „Vocea Tineretului” din cadrul Departamentului pentru Dezvoltarea și Implicarea Adolescenților al UNICEF. Broșura a fost editată și tipărită de Departamentul de Comunicare al UNICEF.

UNICEF mulțumește pentru sprijin organizației „Salvați Copiii” - Marea Britanie și Suedia și organizației „Special Olympics”.

De asemenea, ne exprimăm recunoștința pentru importanta contribuție a birourilor UNICEF din Armenia, China, Etiopia, Nicaragua, Thailanda și Uzbekistan.

Mulțumiri speciale și copiilor și tinerilor cu dizabilități care au manifestat sociabilitate și deschidere la forumul organizat de Salvați Copiii și de Fundația Arabă pentru Drepturile Omului din Sana'a, Yemen, în octombrie 2007 sau la Summitul Tinerilor organizat de Special Olympics în Shanghai, China, în paralel cu Jocurile Mondiale de Vară, în octombrie 2007. Multe mulțumiri celor care au participat la dezbaterile on line prin intermediul Vocii Tineretului din cadrul UNICEF, cât și tinerilor lideri cu dizabilități de la Fundația Victor Pineda.

De asemenea, mii de mulțumiri pentru sprijinul generos al Comitetului german pentru UNICEF.

UNICEF este profund recunoscător copiilor care au contribuit cu poezii și creații.

© United Nations Children's Fund (UNICEF)
Aprilie 2008

Pentru reproducerea oricărei părți din acest material este nevoie de permisiunea Departamentului de Comunicare al UNICEF.

3 UN Plaza, New York, NY10017, USA
Tel.: (+1-212) 326-7434
Fax: (+1-212) 303-7985
Email: nyhqdoc.permit@unicef.org

Se va acorda permisiune gratuită de folosire organizațiilor educaționale sau non-profit. Celelalte părți interesate vor trebui să plătească o taxă minimă.

Coperta realizată de Lisa Lavoie după un desen de Lea Nohemi Hernandez. Communication, UNICEF.

Design executat de Christina Bliss

GLOSAR

A adopta: A accepta sau a aproba în mod formal (o convenție, declarație etc.).

Articol: Diviziune într-un document oficial, marcată de obicei printr-un număr de ordine sau printr-o literă.

Comitet: Organ de conducere colectivă a anumitor organizații.

Comunicare: Schimb de informații. Comunicarea presupune diverse mijloace: multimedia, alfabetul Braille, limbajul mimico-gestual etc.

Comunitate: Grup de persoane care locuiește în aceeași zonă sau grup de persoane cu interese, credințe sau norme de viață comune.

Convenție: Înțelegere, acord între două sau mai multe state, instituții sau persoane cu privire la anumite probleme sau la anumite obiective. Convenția Drepturilor Copilului este un acord prin care se garantează drepturile copiilor ca membri ai societății, precum și grija specială și protecția de care au nevoie acești copii. Este Convenția cel mai larg acceptată din istorie.

Convenția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități este un acord care garantează drepturile tuturor persoanelor, inclusiv ale copiilor cu dizabilități.

Declarația Universală a Drepturilor Omului: acord semnat la 10 decembrie 1948 de către toate statele membre ONU și care enunță drepturile tuturor oamenilor.

Demnitate: Valoarea și respectabilitatea înnăscute ale oricărei ființe umane; respectul de sine. A fi tratat cu demnitate înseamnă a fi tratat cu respect de către ceilalți.

Demnitate înnăscută: Demnitatea dobândită de om prin naștere.

Discriminare: Politică prin care un stat sau o categorie de cetățeni ai unui stat sunt lipsiți de anumite drepturi pe baza unor considerente neîntemeiate: rasă, religie, sex sau abilități diferite.

Distrofie musculară: Stare patologică ce constă în slăbirea musculaturii în timp.

Implementare: Punere în practică sau în funcțiune. A implementa articolele Convenției înseamnă a pune în aplicare prevederile sale.

Legal: Care există sau se face în temeiul unei legi, care este prevăzut de o lege, care este conform cu legea.

Organizația Națiunilor Unite (ONU):

Organizație internațională din care fac parte efectiv toate statele lumii. Reprezentanții guvernamentali se întâlnesc la New York și dezbate probleme legate de asigurarea păcii și a unei lumi mai bune.

Ratificare (a ratifica): A-și manifesta printr-un act acordul oficial de a fi parte la un tratat, la o convenție etc., prin implementarea prevederilor respectivei convenții sau a respectivului tratat în legislația internă.

State-părți: State care au semnat și ratificat Convenția

Tehnologie asistivă: O serie de instrumente care ajută oamenii să facă lucruri pe care în mod normal nu le pot face singuri, spre exemplu un scaun cu rotile.

UNICEF (The United Nations Children's Fund): O componentă a sistemului ONU care se ocupă de asigurarea drepturilor copiilor, de supraviețuirea, dezvoltarea și protecția lor, cu scopul de a face lumea un loc mai bun, mai sigur și mai prietenos pentru copii.

(3) Ce au în comun acești copii?

Răspunsuri:
(1) a incluziune; b. schimbate; c. aceleași; d discriminare; e limbajul
(2) Toți suntem diferiți, toți avem abilități diferite, dar toți avem aceleași drepturi.
(3) Toți au drepturi egale

ȘTIU CĂ POT

O interpretare a Convenției Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități

CUPRINS

	Tema	2
	Cum schimbăm mentalități	3
	Despre broșură	3
	Despre Convenție	7
	Pe scurt despre Convenția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități	8
	Cum sunt transpuse drepturile în practică	17
	Verifică-ți cunoștințele	19
	Glosar	21

Tema

*Nu pot merge,
Totuși am sentimente,
Nu pot vedea,
Totuși pot gândi
Chiar dacă nu aud,
Vreau, totuși, să comunic,
De ce oamenii mă consideră inutil și neputincios,
Deși privesc lumea ca toți ceilalți ?*

- Coralie Severs, 14, Marea Britanie

Această poezie vorbește în numele a milioane de copii și adulți cu dizabilități din întreaga lume. Mulți dintre ei înfruntă discriminarea în fiecare zi. Calitățile lor sunt neglijate și capacitățile lor subestimate. Ei nu primesc educația și îngrijirea medicală de care au nevoie și sunt excluși de la activitățile comunității.

Dar copiii și adulții cu dizabilități au aceleași drepturi ca toți ceilalți.

"Încurajează-mă... poți face asta pentru mine!" Bismark Benavides, 13, Nicaragua

Testează-ți cunoștințele

(1) Completează cuvântul care lipsește.

- Unul dintre principiile Convenției Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități este participarea completă la activitățile comunitare și _____ socială.
- Multe dintre regulile și atitudinile existente, chiar și structura clădirilor trebuie _____ pentru ca acelor copii care au dizabilități să le fie asigurate condiții de mers la școală, de joacă și de a lua parte la orice fel de activitate își doresc.
- Fiecare persoană are drepturi _____.
- Legile nu trebuie să _____ împotriva persoanelor cu dizabilități.
- _____ poate avea diverse forme: scris, verbal sau gestual.

(2) Puneți în ordine cuvintele și formulați o frază cu ajutorul lor.

oșit _____ eferid _____
ard _____ ceșileaa _____
urieptr _____ otiș _____
vame _____ vema _____
tsnume _____ liibașiat _____
itoș _____ țireiidf _____

- Organizează prezentări în școala ta și în împrejurimi cu tema drepturilor persoanelor cu dizabilități. Fii creativ! Fă postere sau pune în scenă piese pentru a-i face pe colegii tăi să înțeleagă mai bine prevederile Convenției. Roagă un părinte sau un profesor să te ajute să-ți organizezi prezentarea și să planuiești unde și când să-ți susții ideile. Trimite o invitație de participare la prezentare către directorul școlii.
- Creează ceva artistic împreună cu un grup de prieteni despre drepturile persoanelor cu dizabilități. Pot fi desene, picturi sau sculpturi sau orice altceva care te poate ajuta să-ți faci cunoscute ideile. Poate vei reuși chiar să expui în școala ta aceste lucrări artistice, sau la biblioteca locală, la galerii sau în restaurante sau oriunde oamenii se pot bucura de creațiile tale artistice, îți poți muta aceste creații în locații diferite de-a lungul timpului astfel ca prevederile Convenției să fie cunoscute de cât mai mulți oameni.
- Împărtășește-ți experiențele și ceea ce ai învățat cu ceilalți. „Vocea tineretului” din cadrul UNICEF www.unicef.org/voy este un forum de discuții online pentru tineri.

Acestea sunt doar câteva idei; sunt multe lucruri pe care le poți face - limita e cerul. Roagă un adult de încredere să te ajute în organizarea activității tale și bucură-te de ea!

„Formația rock a unor copii cu dizabilități”, Valeria D’Avola, 13, Italia

Pentru a avea un set de materiale ajutătoare, vezi anexa în curs de apariție a acestei broșuri: *Știu că pot! Activități de învățare și stimulare pe baza Convenției Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități.*

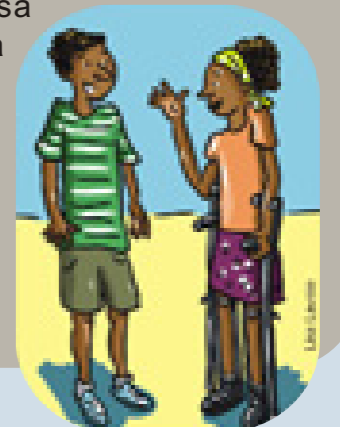
Cum schimbăm mentalitățile?

Schimbarea mentalităților este de fapt scopul pentru care a fost creată Convenția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități. Acest acord internațional solicită guvernele din toată lumea să sprijine drepturile copiilor și adulților cu dizabilități.

UNICEF și partenerii săi depun eforturi pentru a încuraja țările să ratifice Convenția. În urma acestui proces copiii cu dizabilități vor fi protejați în fața discriminării și le va fi facilitată incluziunea socială. Fiecare dintre noi poate contribui la acest proces. Această broșură poate servi drept orientare: să ne implicăm pentru ca fiecare să fie tratat așa cum merită.

Ce înseamnă dizabilitate?

Te-ai simțit vreodată exclus? Copiii și adulții cu deficiențe vizuale, intelectuale, locomotorii sau de auz se simt foarte des excluși. Sunt multe obstacole care îi împiedică să fie la fel ca ceilalți și majoritatea acestor obstacole sunt impuse de societate. Un copil care folosește un scaun cu roțile își dorește, la fel de mult ca și ceilalți, să meargă la școală. Însă el nu va putea face acest lucru pentru că școala nu este dotată cu o rampă sau pentru că directorul școlii sau profesorii nu manifestă niciun fel de sprijin. Pentru ca fiecare să fie inclus în societate, mentalitățile trebuie schimbate. La fel și atitudinile sau chiar structura clădirilor

Despre această broșură

Această broșură a fost creată pentru și cu participarea copiilor cu dizabilități. Scopul ei este de a explica de ce a fost creată Convenția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități și cum pot fi ajutate aceste persoane să-și câștige drepturile. Fiecare dintre noi poate folosi această broșură pentru a ajuta persoanele cu dizabilități să se bucure de șanse egale.

Poate ai o dizabilitate sau poate cunoști pe cineva care are. Persoanele cu dizabilități au deficiențe vizuale, de auz, locomotorii sau de memorie. Dar toți au vise, speranțe sau idei pe care vor să le împărtășească, după cum arată poeziile și desenele din această broșură.

Te încurajăm să vorbești despre toate acestea cu părinții, cu profesorii sau cu oricine altcineva care ar putea fi interesat.

Această broșură conține un rezumat al Convenției Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități și motivele pentru care a fost creată. Sunt prezentate drepturile și responsabilitățile fiecăruia și măsurile care trebuie luate de către guvernele naționale pentru a sprijini drepturile copiilor cu dizabilități, precum și ceea ce poate face fiecare dintre noi pentru această cauză.

La sfârșitul broșurii se găsește o listă de cuvinte ce pot fi necunoscute pentru anumite persoane.

Ce este o convenție?

O convenție este un acord între statele care vor să respecte aceeași lege în legătură cu o anumită problemă. Când un stat semnează și ratifică (aprobă) o convenție, aceasta devine literă de lege și va ghida acțiunile guvernului respectiv. Adesea este nevoie ca un guvern național să-și modifice sau chiar să-și schimbe legislația internă pentru punerea în aplicare a unei convenții.

Ce sunt drepturile omului?

Orice persoană din lume este protejată de legi care îi apără drepturile și demnitatea. Nimeni nu este exclus. Fiecare om are drepturi fundamentale cum ar fi: dreptul la viață și dreptul la libertate. Aceste drepturi sunt consemnate în Declarația Universală a Drepturilor Omului adoptată de Adunarea Generală a ONU în 1948. Toți copiii au dreptul la hrană și la îngrijire medicală, dreptul de a merge la școală și dreptul de a fi protejați de violență și abuz. Copiii au, de asemenea, dreptul de a-și exprima opiniile când adulții iau decizii care îi afectează și dreptul ca opiniile lor să fie luate în considerare. Drepturile copilului sunt consemnate în Convenția Drepturilor Copilului.

Cum sunt transpuse drepturile în realitate

Drepturile copiilor cu dizabilități sunt aceleași ca ale tuturor copiilor. Oamenii trebuie să ia la cunoștință această Convenție și să ia măsuri pentru ca fiecare să fie integrat în societate.

Convenția este instrumentul care asigură mijloacele necesare exercitării drepturilor persoanelor cu dizabilități. Poate îndeplini vise, oferind șanse egale de a merge la școală sau de a participa la diverse activități. Toți oamenii ar trebui să ajute persoanele cu dizabilități să fie mobile, să comunice, indiferent de dizabilitatea pe care o au. Este datoria noastră de cetățeni să contribuim.

Ești un cetățean, un membru al familiei și al comunității, deci contribuția ta este foarte importantă.

Sușine-ți drepturile și alții te vor susține. Toți copiii **POT** merge la școală, se **POT** juca și **POT** lua parte la orice activitate. Nu există **NU POT**, există doar **POT!**

- Victor Santiago Pineda

Ce poți face tu

E important să schimbăm reguli și atitudini astfel încât copiii cu dizabilități să poată merge la școală, să se poată juca și să ia parte la toate bucuriile copilăriei. Școala ta acceptă copii cu dizabilități în clasele normale și la toate activitățile specifice? Profesorii de la școala ta ascultă și răspund corespunzător aceluia dintre voi cu nevoi speciale? Școala ta e dotată cu o rampă pentru persoanele cu dizabilități, cu marcaje speciale sau cu alte mijloace corespunzătoare? Dacă da, atunci școala ta tratează în mod corespunzător copiii cu dizabilități, oferindu-le egalitate de șanse în educație, înseamnă că școala ta respectă Convenția.

Din păcate, mulți oameni nu se comportă corespunzător cu persoanele cu dizabilități. Chiar tu îți poți aduce contribuția în a schimba mentalități în comunitatea de care aparții. Poți începe direct în familia și în școala ta, schimbând modul de gândire al părinților și al profesorilor tăi.

Poți face multe lucruri pentru a face oamenii conștienți de prevederile Convenției Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități și de potențialul tinerilor cu dizabilități.

Ce poți face tu?

- Te poți implica în cadrul unei organizații sau în cadrul unei campanii. Mulțimea înseamnă putere. Pentru a-ți uni forțele cu ceilalți poți susține sau deveni membru local al unei organizații naționale sau internaționale. Acestea au programe sau campanii specifice pentru tineri.
- Creează-ți propriul proiect. Inițiază o campanie umanitară, o strângere de fonduri sau o expertiză (Oare cineva cunoscut a fost tratat necorespunzător? sau oare școala ta are doar scări și nu și rampe?). Poți, de asemenea, să întocmești o petiție pentru înlăturarea obstacolelor pe care le ai de înfruntat în demersul tău.
- Creează un club în cadrul căruia să promovezi Convenția. Adu împreună copii cu diferite abilități, organizează evenimente sociale cu toți prietenii tăi și invită oameni noi să participe. Poți face petreceri cu vizionări de filme sau pur și simplu o cină. Importantă este distracția și posibilitatea de a te bucura de darurile și abilitățile unice ale fiecăruia.

"Ne jucăm" Tatev Danielyan, 15, Armenia

Două lumi paralele...

*Lumea Sunetelor și Lumea Tăcerii
Iar eu mă simt pierdută în aceste lumi
Incerte, separate.*

Lacrimi curg...

Nu știu de ce, ambele lumi mă resping

Și simt că nu aparțin niciuneia

Lacrimile curg...

Dar deodată simt

Cum mâinile cuiva mă ridică,

Mă mângâie, mă încurajează,

Lacrimile încă mai curg,

Dar, firav, un zâmbet răsare pe chipul meu.

Sunt încă dezorientată,

Dar mă simt iubită.

**- Sarah Leslie, 16,
Statele Unite ale Americii**

Mai importantă este ABILITATEA

de Victor Santiago Pineda, președintele Fundației Victor Pineda

La vârsta de 5 ani am încetat să mai merg. Crescând, musculatura îmi slăbea, încât nu mă mai putea ajuta nici să respir. Credeam că nimeni nu mă place pentru că eram diferit. Părinții mei nu au știut ce să facă în privința asta, dar întotdeauna m-au făcut să mă simt iubit. Mereu au crezut în mine și m-au lăsat să-mi asum riscuri și să încerc lucruri noi. Astfel mi-am dezvoltat încrederea de sine.

Familia mea a știut că va trebui să lupt pentru a-mi găsi propriul drum. De-a lungul copilăriei mele a trebuit să schimb mentalitățile oamenilor față de abilitățile mele. În cele din urmă am aflat că există legi care mă protejează și în baza acestora am primit ajutorul de care aveam nevoie pentru a ajunge un student eminent.

"A avea o dizabilitate nu este un lucru rău. Poate fi chiar ceva de care să fii mândru. Toți suntem diferiți și toți avem **ABILITĂȚI** diferite. Fiecare copil poate fi ambasadorul propriei familii, școli sau comunități. Fiecare dintre noi are idei, experiențe și abilități care pot servi oricui. Această broșură este un îndemn la adresa oamenilor de toate naționalitățile să ne respecte exact așa cum suntem."

- Victor Santiago Pineda

Am crescut întrebându-mă cum ar fi fost viața mea dacă aș fi trăit într-un spațiu care să nu protejeze drepturile copiilor asemeni mie. Am descoperit că oameni ca mine din întreaga lume s-au întâlnit la ONU pentru dezbateri în acest sens și m-am străduit din răspuțeri să mă alătur lor.

Am fost cel mai tânăr delegat la Comitetul Special al ONU care a pregătit Convenția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități. Mi-am făcut mulți prieteni cu această ocazie, prieteni cu care am făcut schimb de idei și, împreună cu ceilalți delegați guvernamentali, am creat Convenția.

Fiecare persoană din lume arată diferit și are idei diferite, experiențe diferite, obiceiuri și abilități diferite. Am învățat că diferențele creează noi posibilități, noi speranțe, noi vise și noi prietenii.

Această broșură este un apel la mobilizare, pentru a se da șansa copiilor cu dizabilități să lupte pentru drepturile lor. Diferențele dintre oameni sunt minunate și trebuie împărtășite și apreciate. Fiecare copil este parte a familiei universale prin abilitățile unice. Fiecare copil merită o șansă la incluziune."

Victor Santiago Pineda este pedagog și regizor și lucrează cu persoane cu dizabilități pentru a le ajuta să își cunoască drepturile. A dezvoltat în cadrul Fundației sale „Inițiativa pentru o lume responsabilă”, cu scopul educării publicului cu privire la abilitățile și potențialul tinerilor cu dizabilități. Domnul Pineda a lucrat cu ONU, Banca Mondială și lideri de guvern pentru a promova respectul, egalitatea de șansă și demnitatea pentru fiecare persoană cu dizabilități. Victor Pineda are distrofie musculară și este imobilizat într-un scaun cu rotile.

Sunt fericit atunci când...
Lucrurile mici îmi aduc bucurie.
Sunt fericit atunci când...
Oamenii înțeleg ce le spun
Și pot vorbi cu ei la același nivel.
Sunt fericit să mă simt mândru de mine.
Sunt fericit că pot învăța,
Că pot să aflu lucruri noi,
Noutăți din toată lumea.
Pot socoti cât trebuie să plătesc când îmi cumpăr ceva bun
Pot să spun dacă ce gândesc e bine sau rău.
Sunt fericit că pot face atât de multe lucruri singur.
Sunt fericit pentru că am hobby-uri.
Sunt fericit când îmi susțin echipa de fotbal preferată,
Și simt că pot fi unul dintre jucători.
Sunt fericit pentru că am vise,
Și cred că le pot împlini.
Poate părea banal,
Dar viața mea de zi cu zi
Mă face foarte fericit.

- KimYoona, 15, Coreea de Sud

"Dreptul la joacă" - J.R., 12, Uzbekistan

Articolul 28: Nivel de viață decent și protecție socială

Persoanele cu dizabilități au dreptul la hrană, apă potabilă, îmbrăcăminte și locuință, fără discriminare. Guvernele se angajează să sprijine copiii cu dizabilități care trăiesc în sărăcie.

Articolul 29: Participarea la viața politică și publică

Persoanele cu dizabilități au dreptul să ia parte la viața politică și publică. Când vor împlini vârsta legală specifică țării căreia îi aparțin, aceste persoane vor avea dreptul să formeze grupuri, să voteze și să fie alese în funcții publice.

Articolul 30: Participarea la viața culturală, recreativă și la activități sportive

Persoanele cu dizabilități au același drept ca toți ceilalți să participe activ sau pasiv la activitățile artistice, sportive, distractive, la jocuri sau filme. Așa că teatrele, muzeele, terenurile de sport și bibliotecile trebuie să fie accesibile tuturor, inclusiv copiilor cu dizabilități.

Articolul 31: Statistici și sondaje

Statele trebuie să colecteze informații despre ceea ce presupune noțiunea de dizabilitate, astfel încât să dezvolte cele mai bune programe și servicii. Persoanele cu dizabilități care contribuie la cercetarea în domeniu trebuie să fie tratate corespunzător și respectate. Orice informație privată trebuie să fie confidențială. Statisticile întocmite trebuie făcute cunoscute publicului larg.

Articolul 32: Cooperare internațională

Statele trebuie să se ajute reciproc pentru punerea în practică a acestei Convenții. Aceasta presupune ca statele ce dispun de mai multe resurse (din punct de vedere științific și tehnologic) să le împărtășească și celorlalte state, astfel încât tot mai multe persoane din lume să se bucure de beneficiile stipulate în Convenție.

Articolele 33 - 50: Reguli de cooperare, monitorizare și implementare a acestei Convenții

Convenția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități are 50 de articole. Articolele 33-50 se referă la modul în care adulții, în special persoanele cu dizabilități și organizațiile de care aparțin, și, de asemenea, guvernele naționale specifice, trebuie să coopereze pentru a se asigura că persoanele cu dizabilități se bucură de toate drepturile. Textul pe larg al acestor articole este disponibil pe site-ul <www.un.org/disabilities>.

"Viața de zi cu zi în comunitatea mea", Pedro José Rivera, 14, Nicaragua

Articolul 24: **Educația**

Oamenii au dreptul de a merge la școală. Persoanele cu dizabilități nu vor fi excluse de la a primi educația necesară și nici nu ar trebui educate în școli speciale. Ele au dreptul la aceeași educație și la același curriculum școlar ca și ceilalți, guvernele angajându-se că vor sprijini aceste demersuri. De exemplu vor asigura mijloace care să facă mai ușoară comunicarea între profesor și elevul cu dizabilități.

Articolele 25 și 26: **Sănătatea și recuperarea**

Persoanele cu dizabilități au dreptul la aceeași rată și calitate a serviciilor medicale gratuite sau cu taxă redusă, la fel ca celelalte persoane. Persoanele cu dizabilități au, de asemenea, dreptul la servicii de sănătate și reabilitare.

Articolul 27: **Munca și condițiile de angajare**

Persoanele cu dizabilități au drept egal de muncă la un serviciu liber ales, fără niciun fel de discriminare.

Despre Convenție

Convenția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități este un acord internațional care garantează drepturi egale pentru persoanele cu dizabilități. Convențiile, cunoscute și sub numele de tratate, acorduri internaționale sau instrumente legale dictează guvernelor naționale politici pentru ca cetățenii statelor respective să se poată bucura de drepturile lor. Sunt incluși aici toți adulții și copiii cu dizabilități, fie că sunt fete sau băieți.

Convenția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități a fost adoptată în decembrie 2006. Până la 2 aprilie 2008, 20 de state ratificaseră deja Convenția, aceasta intrând în vigoare la 3 mai 2008. (vezi regulile Convenției la <www.un.org/disabilities/>).

Deși Convenția promovează drepturile tuturor persoanelor cu dizabilități, fără deosebire de vârstă, această broșură pune accentul pe copii și pe felul în care se reflectă aceste drepturi în viața lor de zi cu zi.

De ce este importantă Convenția?

Dacă o persoană are o dizabilitate, această Convenție nu doar oferă informații utile, ci poate avea și caracter motivațional. Totodată, oferă cadrul guvernamental propice sprijinirii persoanelor cu dizabilități în dobândirea drepturilor.

Persoane cu diferite dizabilități din mai multe state au lucrat împreună cu reprezentanții guvernamentali la elaborarea acestei Convenții. Aceștia au avut drept material orientativ legislația specifică și acțiunile desfășurate în sensul sprijinirii persoanelor cu dizabilități în vederea incluziunii sociale.

Multe reguli, atitudini și chiar structuri de clădiri trebuie să fie schimbate pentru a fi siguri că un copil cu dizabilități poate merge la școală, se poate juca sau poate face orice fel de activități specifice vârstei lui. Dacă un guvern național a ratificat Convenția, aceste lucruri vor deveni realitate.

Este important de menționat că drepturile înscrise în această Convenție nu sunt noi. Sunt aceleași drepturi recunoscute în Declarația Universală a Drepturilor Omului, în Convenția Drepturilor Copilului și în alte tratate cu privire la drepturile universale ale omului. Convenția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități garantează că aceste drepturi se vor aplica și persoanelor cu dizabilități.

Optimismul este crezul nostru în viață
 Dragi prieteni,
 Faceți ca dragostea să vă fie crez.
 Viața este un dar de la Dumnezeu
 Pentru toate ființele din cer și de pe
 pământ.
 Dacă aveți prieteni cu dizabilități
 Stați aproape de ei, ajutați-i să se simtă
 în siguranță
 Îndemnați-i să fie optimiști și să
 iubească viața,
 Spuneți-le
 Că renunțarea înseamnă lașitate,
 Că perseverența e o dovadă de curaj.
 Speranța este crezul nostru în viață,
 Zâmbetul prieteniei ne aduce împreună.
 Nu există renunțare în viață,
 Cum nu există viață în a renunța.

- Jwan Jihad Medhat, 13, Irak

Convenția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități pe scurt

Convenția are 50 de articole în care sunt exprimate clar drepturile persoanelor cu dizabilități. În următoarele pagini, acolo unde se va folosi termenul „guvern” se va înțelege că este vorba despre guvernele care au ratificat Convenția (așa-numitele „state-părți”).

Ce sunt legile

Legile sunt reguli pe care oricine trebuie să le respecte pentru ca oamenii să trăiască în siguranță împreună.

Ce înseamnă a ratifica

Guvernele care ratifică o convenție se angajează să depună toate eforturile pentru a aplica toate articolele cuprinse în respectiva convenție. Când o convenție este ratificată într-un anumit stat, cetățenii statului respectiv pot face apel la reprezentanții guvernamentali să își îndeplinească atribuțiile prevăzute. ONU a publicat o listă a statelor-părți care au semnat Convenția. Mai multe informații la www.un.org/disabilities/.

Articolul 18: Libertatea de mișcare și dreptul la naționalitate

Fiecare copil are dreptul să fie înregistrat cu un nume, cu o naționalitate și, pe cât posibil, are dreptul de a fi îngrijit de părinții lui. Persoanele cu dizabilități au dreptul să călătorească în afara granițelor naționale.

Articolul 19: Dreptul de a trăi independent și dreptul la incluziune comunitară

Toți oamenii au dreptul de a-și alege unde să locuiască, fie că sunt sau nu persoane cu dizabilități. Când vei deveni adult, vei avea dreptul de a trăi independent și de a fi inclus în viața comunității. De asemenea, trebuie să ți se acorde acces la asistență personală și la îngrijire la domiciliu.

Articolul 20: Mobilitatea individuală

Copiii cu dizabilități au dreptul de a se deplasa și de a acționa independent. Guvernele se angajează să sprijine aceste demersuri.

Articolul 21: Libertatea de exprimare, dreptul la opinie și accesul la informație

Persoanele cu dizabilități au dreptul să-și exprime opiniile, să ceară, să primească și să împărtășească informații în forme pe care le pot înțelege și accesa.

Articolul 22: Respectarea intimității

Nimeni nu are voie să se amestece în treburile personale ale altcuiva, fie că are sau nu o dizabilitate. Persoanele care dețin informații despre ceilalți, cum ar fi starea de sănătate, trebuie să nu facă public aceste informații.

Articolul 23: Respect pentru cămin și pentru familie

Oamenii au dreptul să trăiască împreună cu familiile lor. Guvernele se angajează să sprijine familiile persoanelor cu dizabilități în ceea ce privește cheltuielile legate de dizabilitate, dar și în ceea ce privește informația și serviciile. Copiii cu dizabilități nu trebuie separați de familiile lor pentru că au o dizabilitate. Dacă acești copii nu pot trăi alături de familiile lor, atunci guvernele se angajează să le ofere un cadru familial în interiorul comunității. Tinerii cu dizabilități au aceleași drepturi ca și ceilalți tineri: dreptul la informații despre sănătatea reproducerii, dreptul de a se căsători și de a întemeia o familie.

Copiii cu dizabilități au dreptul de a se mișca și de a acționa independent.

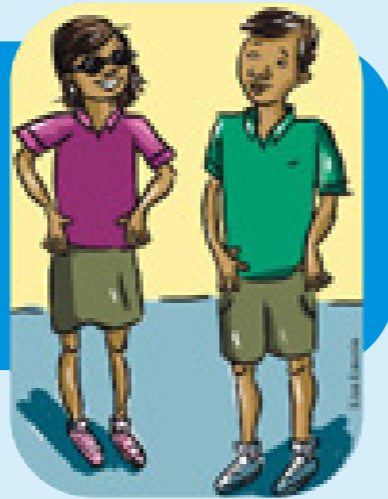
Articolul 10: Dreptul la viață

Orice om se naște cu dreptul la viață. Guvernele se angajează să garanteze acest drept și pentru persoanele cu dizabilități.

Articolul 11: Situații de risc și urgențe

Persoanele cu dizabilități au același drept ca toți ceilalți să fie protejate în caz de război sau dezastru natural. Din punct de vedere legal, nu poți fi exclus pentru că ai o dizabilitate de la a fi protejat sau salvat.

Ai dreptul la viață. Este darul tău și nimeni, prin lege, nu ți-l poate lua.

Articolul 12: Egalitate în fața legii

Persoanele cu dizabilități au dreptul la beneficii egale în baza legii. Asta înseamnă că atunci când vei fi mare, fie că ai sau nu dizabilități, vei putea face un împrumut la bancă sau semna un contract de închiriere a unui apartament. De asemenea, vei putea deține sau moșteni proprietăți.

Articolul 13: Accesul la justiție

Dacă ai fost victima vreunui delict, martorul unuia sau ești acuzat de ceva, ai dreptul de a fi tratat conform prevederilor justițiare în timpul investigațiilor și al procesului. Trebuie să ți se dea dreptul să-ți exprimi punctul de vedere în cadrul unui proces legal.

Articolul 14: Libertatea și securitatea individuală

Guvernele trebuie să se asigure că libertatea persoanelor cu dizabilități este protejată prin lege, ca și în cazul celorlalți cetățeni.

Articolul 15: Protecția împotriva torturii, a tratamentului inuman și a pedepselor fizice

Nimeni nu trebuie torturat, umilit sau tratat cu cruzime. Fiecare individ are dreptul de a refuza să fie supus experimentelor medicale sau științifice.

Articolul 16: Protecția împotriva violenței și a abuzului

Copiii cu dizabilități trebuie protejați împotriva violenței și a abuzurilor. Ei nu trebuie maltratați sau răniți acasă sau în public. Dacă ai fost victima vreunui act de violență ai dreptul să ceri ajutor pentru a fi oprite actele de violență asupra ta și pentru recuperare.

Articolul 17: Protecția persoanei

Nimeni nu are dreptul să nu te trateze ca pe o persoană normală, doar pentru că ai dizabilități fizice sau intelectuale. Ai dreptul să fii respectat de ceilalți pentru ceea ce ești.

Articolul 1: Scop

Acest articol rezumă obiectivul principal al Convenției: promovarea tuturor drepturilor și libertăților umane pentru persoanele cu dizabilități, inclusiv copiii.

Articolul 2: Definiție

În acest articol apar cuvinte care primesc o semnificație diferită în textul Convenției. De exemplu termenul „limbaj” include atât cuvintele vorbite, cât și limbajul non-verbal. Termenul „comunicare” include limbajul verbal, textele, alfabetul Braille (care folosește puncte în relief pentru scrierea numerelor și a cifrelor), limbajul mimico-gestual, comunicarea asistată de computer etc.

Articolul 3: Principii generale

Principiile acestei Convenții:

- (a) Respectul pentru demnitatea, libertatea propriilor alegeri și independența fiecăruia.
- (b) Eliminarea discriminării: toți să fie tratați în mod egal.
- (c) Participarea totală și incluziunea socială.
- (d) Respectul pentru aspectele diferite ale fiecăruia și acceptarea persoanelor cu dizabilități ca parte a diversității umane.
- (e) Șanse egale pentru toți.
- (f) Acces liber la mijloacele de transport, în diverse spații sau la informație, acces ce nu poate fi refuzat din cauza dizabilității.
- (g) Egalitate între bărbați și femei (dreptul de a ți se acorda aceleași oportunități fie că ești fată sau băiat).
- (h) Respect pentru capacitatea de evoluție a copilului cu dizabilități și pentru dreptul lui de a-și conserva identitatea (să fii respectat pentru abilitățile tale și să fii mândru de ceea ce ești).

Articolul 4: Obligații generale

Nu trebuie să existe vreo lege care să discrimineze persoanele cu dizabilități. Dacă va fi necesar, reprezentanții Guvernului trebuie să propună noi legi pentru apărarea drepturilor persoanelor cu dizabilități și trebuie să pună în aplicare aceste legi. Dacă vechile legi discriminează persoanele cu dizabilități, atunci reprezentanții guvernamentali trebuie să caute soluții să le schimbe.

Dacă există legi care discriminează copiii cu dizabilități, guvernele naționale trebuie să se consulte cu organizațiile pentru drepturile acestor copii, dar și cu persoanele cu deficiențe cărora li se adresează.

Pentru a elabora noi legi și politici, guvernele naționale trebuie să consulte opiniile persoanelor cu dizabilități, inclusiv ale copiilor.

Articolul 5: **Egalitate și non-discriminare**

Reprezentanții guvernamentali trebuie să vegheze ca toți cetățenii statului să fie protejați de lege, iar legea să se aplice tuturor celor ce locuiesc în statul respectiv.

Articolul 6: **Femeile cu dizabilități**

Femeile cu dizabilități au de înfruntat multe tipuri de discriminare. Guvernele se angajează să protejeze drepturile și libertățile lor.

Articolul 7: **Copiii cu dizabilități**

Guvernele se angajează să ia orice măsură necesară pentru ca acești copii să se poată bucura de toate drepturile omului și de libertățile conexe, în mod egal cu toți ceilalți copii. Se angajează, de asemenea, să asigure cadrul în care copiii cu dizabilități să-și poată exprima liber opiniile. Prioritatea tuturor guvernelor trebuie să fie a le oferi copiilor ceea ce este mai bun pentru ei.

Fetele și băieții cu dizabilități au aceleași drepturi ca toți ceilalți copii: dreptul de a merge la școală, dreptul de a se juca și de a fi protejați împotriva violenței, dreptul de a fi implicați în deciziile care îi privesc. Guvernele se angajează să asigure informația necesară și sprijinul pentru exercitarea acestor drepturi.

Mass-media trebuie să informeze asupra cazurilor de tratament necorespunzător aplicat copiilor și adulților cu dizabilități.

Articolul 8: **Educație publică**

Guvernele își iau angajamentul să educe populația în sensul respectării drepturilor, abilităților și demnității persoanelor cu dizabilități. Se angajează, de asemenea, în combaterea stereotipurilor, prejudecăților sau activităților care ar putea afecta integritatea persoanelor cu dizabilități. De exemplu, școlile trebuie să promoveze o atitudine de respect față de persoanele cu dizabilități, chiar și în rândul copiilor foarte mici.

Articolul 9: **Accesibilizare**

Guvernele se angajează să creeze cadrul optim pentru ca persoanele cu dizabilități să trăiască independent și să poată participa la activitățile comunitare. Orice spațiu deschis publicului: clădiri, străzi, școli și spitale trebuie să fie accesibil persoanelor cu dizabilități, inclusiv copiilor. Într-o clădire publică ar trebui să existe marcaje speciale pentru persoanele cu deficiențe.

"Pace pentru fiecare copil!", Ani Verdyan, 8, Armenia

Accesul la tehnologie

Telefoanele, calculatoarele și alte mijloace tehnologice ar trebui adaptate nevoilor persoanelor cu dizabilități. De exemplu, website-urile pot fi concepute în așa fel încât persoanele care au dificultăți în utilizarea tastaturii, dificultăți de vedere sau de auz să se poată bucura de informație într-un format diferit. Un calculator poate avea o tastatură Braille sau un sintetizator de limbaj care să pronunțe cuvintele ce apar pe monitor.